

Guia amb
material sonor
per escoltar
en línia

La veu de la infància

Guia per
dinamitzar
experiències
de ràdio
escolar

Generalitat
de Catalunya
**Departament
d'Educació**

COMSOC
COMUNICACIÓ SOCIAL

institut
**infància i
adolescència**

**Ràdios
Escolars en
Xarxa**

Índex

Mòdul 1.	Introducció a la guia	4
Mòdul 2.	El dret a prendre la paraula	18
Mòdul 3.	Recorregut pels orígens de la ràdio escolar	42
Mòdul 4.	Mapatge i recull d'experiències	54
Mòdul 5.	El nostre projecte de ràdio	84
Mòdul 6.	Orientacions eduradiofòniques	96
Mòdul 7.	Orientacions i tècniques de difusió	156
Mòdul 8.	Glossari conceptual i gestual	200

MÒDUL 2

El dret a
prendre la
paraula

MATERIAL
SONOR

https://ja.cat/modul_2

Vivim en una societat molt adultocentrista, tan adultocentrista que sovint oblidem que les nenes i nens són ciutadanes i ciutadans del present, no només els adults del futur. I justament perquè com a societat molt sovint ens n'oblidem, tenir clara aquesta idea (i actuar en conseqüència) es converteix, gairebé, en un acte revolucionar-hi.

L'objectiu d'aquest mòdul és explicar per què és important escoltar els infants; què opinen els nens i nenes sobre com els escoltem les persones adultes; quines demandes i propostes fan a l'escola perquè garanteixi i afavoreixi una millor participació dels infants; i com les ràdios escolars poden ser una bona via per donar-hi resposta, si hi posem ètica, metodologia i intenció. Concretarem quins elements cal tenir en compte perquè la ràdio escolar vagi més enllà d'un procés d'aprenentatge i contribueixi realment a ampliar l'exercici dels drets de ciutadania, de manera que es pot convertir en un mecanisme de participació autèntica dels nens i nenes.

I és que, perquè els infants puguin exercir la seva ciutadania activa en el present, amb les capacitats pròpies de cada moment vital, cal que tinguin garantits els seus drets de participació, reconeguts en diferents marcs legals vigents. Un d'aquests marcs és la Convenció dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, que els reconeix el dret de ser escoltats i que es tinguin en compte les seves opinions (art. 12) així com el dret a rebre informació adequada sobre les qüestions que els afecten i a la seva lliure expressió i associació (art. 13, 15 i 17 de la Convenció dels Drets de l'Infant, 1989). La participació dels nens i nenes és un dels quatre principis bàsics de la convenció i des que Espanya la va ratificar l'any 1990, tots aquests articles esdevenen d'obligat compliment.

A més, també trobem articles que garanteixen els drets de participació dels infants a la nostra llei catalana d'infància (art. 11 i 15, de la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, 2010), a la Carta de drets i deures de Barcelona (art. 22, 2011) i a la Carta de ciutats educadores (eix 8, 2020).

Reconèixer que els infants són ciutadans del present implica preocupar-nos per l'exercici d'aquests drets de participació ara i aquí. I és molt diferent educar en la participació com a futurs ciutadans, que promoure la participació ciutadana en la presa de decisions i la

corresponsabilitat d'infants i adolescents envers els temes que els afecten en cada moment de la seva infància i adolescència. Perquè no es tracta només d'assajar la participació (en clau educativa), sinó d'exercir-la (en clau de ciutadania activa).

Les ràdios escolars, a més de ser eines valuoses d'aprenentatge, poden tenir molt a veure amb els drets de participació i, per tant, són una oportunitat meravellosa per estendre l'exercici de ciutadania als nens i nenes. Tanmateix, una ràdio escolar –que sola ja és una eina valuosa en si mateixa– no garanteix, per se, que s'estiguin garantint els drets d'escolta i participació. Per això proposem fer-la d'una determinada manera, impregnant-la de principis ètics, metodològics i amb una determinada intenció, que converteixin l'exercici de participació en una participació al més autèntica possible.

2.1. Escoltar els infants: una qüestió de drets?, una necessitat?

La Convenció dels Drets de l'Infant és una de les convencions més ratificada a escala internacional i suposa un abans i un després en la manera d'entendre la infància. Aquesta convenció ens va allunyar de la visió de l'infant com a objecte passiu de dret, dependent de les decisions de les persones adultes i incapaç de participar i opinar directament, i va apostar per visualitzar els infants com a subjectes actius de drets, amb dret de ser escoltats i de disposar d'espais on poder expressar lliurement les seves opinions. Els adults, no només haurien d'escoltar-los, sinó tenir-los en compte i donar-hi resposta amb compromisos concrets.

Però escoltar els nens i nenes, garantir-los espais de participació i la informació necessària (ajustada a cada edat i necessitat) no és només una qüestió de drets: és també una necessitat.

Font: The Change Factory, 2018

Els nens i nenes aporten un coneixement únic sobre la infància que només ells i elles tenen, a partir de la seva vivència i experiència en una etapa de la vida de la qual els adults ja no formem part. Treballar per a la infància sense comptar amb els seus punts de vista i mirades és deixar fora de l'equació social un coneixement valuósíssim que de cap altra manera podríem capturar. Per això, escoltar els infants no és només una finalitat en si mateixa, sinó una manera d'accedir al coneixement valuós que tenen els infants sobre els sistemes dels quals formen part: la família, les amistats, l'escola, els serveis d'atenció i protecció, el barri, la ciutat i el món en general. Per això hem de veure aquest coneixement com una aportació imprescindible, que cal posar al mateix nivell d'importància que la resta de coneixements sobre la infància i l'adolescència que puguin generar, per exemple, els professionals que s'hi dediquen o els que les investiguen.

Així ho expliquen des de la fundació noruega [The Change Factory](#), que té per missió millorar els sistemes públics d'atenció a la infància com ara les escoles, els hospitals o els serveis socials o de justícia, entre d'altres, i que ho fan a partir de la participació i complicitat dels infants en tot el procés, en tant que són els usuaris principals (Pineda, 2018).

A casa nostra, l'escassa escolta adulta als infants fa que encara estiguem en fase de creació dels mecanismes que garanteixin que els infants es puguin expressar de forma genuïna, i en la reivindicació

que aquests canals d'escolta siguin orgànics i periòdics (i no puntuals o anecdòtics). Però a The Change Factory ja han fet un pas més i reclamen que la participació dels infants no respongui només a un exercici de dret, sinó també a la necessitat dels adults de comptar amb la seva expertesa, fent-los copartípcips del disseny, la implementació i/o l'avaluació de qualsevol servei adreçat a la infància i l'adolescència.

Tal com s'apunta a *Participació de nois i noies a Barcelona*.

Oportunitats per a la coproducció de la ciutat amb i des de la infància i l'adolescència, cal repensar la participació de nenes i adolescents en tots els espais de quotidianitat, començant pels serveis i equipaments i també les mateixes entitats, generant mecanismes d'escolta activa, informació adaptada i espais adequats (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2017). Per avançar cap a una participació sistèmica i efectiva dels infants, cal combinar tres estratègies complementàries:

1. **Òrgans, espais i canals estables** per tal d'escoltar la veu dels infants i adolescents: impulsats per les persones adultes, amb una temporalitat regular i una normativa de funcionament preestablerta.
2. **Processos participatius puntuals** tant en el disseny, implementació, i/o avaluació de programes o actuacions concretes que els puguin afectar: amb lideratge adult, una temporalitat finita i unes normes de participació definides ad hoc, d'acord amb les particularitats de cada procés de participació.
3. **Accions participatives estables o puntuals**, impulsades i autogestionades pels infants en les quals s'apropiïn dels espais i defineixin els seus propis codis i llenguatges de participació.

2.2. Els infants estan prou satisfets amb els seus drets de participació?

Malgrat l'obligació (per llei) i la necessitat (per coneixement) d'escoltar els infants, **els nens i nenes no estan completament satisfets ni de com els escoltem les persones adultes, ni amb les possibilitats de participació que tenen al seu abast**. Així ens ho indiquen els resultats de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona en les seves dues primeres edicions (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2022). Segons l'enquesta, **només 6 de cada 10 infants**

de 10 a 11 anys (el 60,1 %) estan completament satisfets amb com els escoltem les persones adultes, i 1 de cada 10 (10,3 %) n'estan poc o gens satisfets. L'escolta adulta està entre els àmbits menys ben valorats pels nens i nenes, juntament amb altres àmbits de la vida com la quantitat i ús del temps lliure, els companys i companyes de classe, la vida al barri i l'autonomia personal.

L'enquesta permet aprofundir una mica més, ja que els pregunta si els infants se senten escoltats adequadament per les persones adultes distingint l'escolta en el si de la família, a l'escola i al barri.

L'escola és l'entorn en el qual els infants se senten més escoltats (55% totalment d'acord a l'escola, el 53,7% a la família i el 23,7% al barri) i també l'espai en què senten que tenen més capacitat per prendre decisions sobre les qüestions que els afecten. En relació amb els espais de participació, el 45% dels nens i nenes estan totalment d'acord amb el fet que poden prendre decisions a l'escola, el 42% en el seu àmbit familiar i el 17,6% respecte a qüestions que afecten el barri on viuen. En tots tres àmbits, els resultats mostren marges de millora importants.

Malgrat tot, **els infants se senten menys escoltats a l'escola a mesura que es fan grans**: a 3r i 4t, un 66,2% estan totalment d'acord amb el fet que les mestres els escolten, mentre que només representen el 58,4% a 5è i el 51,6% a 6è.

Val la pena destacar, també, diferències significatives per sexe en com perceben l'escolta adulta per part de les i els mestres: **les nenes se senten més escoltades que els nens** (65,4% de nenes estan totalment d'acord amb el fet que les mestres les escolten vers el 55,8% de nens; diferència de 9,6 punts).

En definitiva, si bé l'escola és l'espai en què se senten més escoltats i on pensen que tenen més oportunitats en la presa de decisions, hi ha importants marges de millora pel que fa a la manera com els mestres n'escolten les seves veus i opinions, sobretot a mesura que es van fent grans.

2.3. Què proposen els infants a l'escola en relació amb l'escolta adulta i els espais de participació?

Fruit del programa de recerca i participació «Parlen els nens i nenes», que comença amb l'Enquesta de Benestar Subjectiu i segueix amb

tallers participatius a les escoles, es construeix l'Agenda dels infants, on es recullen les demandes i propostes dels nens i nenes per millorar el seu benestar (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2018).

Val la pena destacar que dues de les 11 demandes de l'Agenda dels infants tenen molt a veure amb l'escolta adulta en general i amb la presa de decisions a l'escola en particular: **«més escolta i prendre's seriosament el que diem» i «participar en les decisions de l'escola i canviar les maneres d'aprendre».**

En la segona edició de l'Agenda dels Infants (Institut Infància i Adolescència, 2023) els nens i nenes tornen a demanar més escolta adulta i també més capacitat per a participar en les decisions que els afecten.

Font: L'Agenda dels Infants, 2018. Institut Infància i Adolescència de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

Al voltant de les 11 demandes, els infants assenyalen propostes de millora que adrecen a les administracions públiques, a l'escola, a les famílies o a ells mateixos. En aquest sentit, cal destacar que les ràdios escolars podrien donar resposta a tres de les quatre propostes que els infants adrecen a l'escola en relació amb la demanda de participar en les decisions de l'escola i canviar les maneres d'aprendre:

1. Organitzar activitats noves i diferents, com ara anar a la biblioteca, fer tallers, música, natació, cine, cultura, idiomes, etc.
2. Canviar la manera com ens ensenyen: fer classes més divertides, més visuals, treballs en grups i projectes.
3. Demanar-nos propostes als alumnes, escoltar les nostres idees i deixar més llibertat per escollir el que volem fer.

2.4. La ràdio escolar pot ser una bona via per donar resposta a les demandes dels infants?

La resposta és sí: les ràdios escolars poden ser una bona manera de donar resposta a aquestes tres propostes que fan els infants en relació amb les maneres d'aprendre, perquè, tal com recull la guia *Promoción del derecho a la comunicación en las radios escolares*, **les ràdios escolars són espais privilegiats d'expressió, aprenentatge i participació en promoure el compromís, la presa de la paraula, i també l'intercanvi entre l'escola i la comunitat** (Programa Provincial de Radios Escolares, 2017). La guia argentina explica com la feina de produir nous sentits –descodificant i resignificant la pròpia quotidianitat, els missatges massius o els transmesos a través de les xarxes socials– implica posar en relació una àmplia gamma de possibilitats que estimulen la sensibilitat i el desenvolupament de criteris propis. Fer ràdio a l'escola enriqueix el llenguatge, alhora que obliga a pensar continguts, dissenyar estructures comunicatives i buscar noves experiències estètiques des de la perspectiva dels infants.

Però, més enllà de l'experiència d'aprenentatge que ofereix la ràdio, donar veu als infants a través de la ràdio escolar, ajuda a posicionar-los com un agent més a tenir en compte, en igualtat de condicions d'altres agents implicats en un projecte.

I és que, a més de donar resposta a la demanda dels infants sobre les noves maneres d'aprendre, la ràdio escolar combina (o pot combinar) les tres estratègies de participació assenyalades: esdevenir un canal estable de participació, ser un canal per vehicular processos participatius de l'escola; i ser un canal per a pràctiques participatives d'apropiació i autogestió dels nens i nenes. De manera que, tot i que no han de ser l'únic, les ràdios escolars poden ser un bon vehicle per afavorir l'escolta activa dels infants i la seva participació.

2.5. Com materialitzar els drets de participació i l'exercici de la ciutadania activa?

Com ja hem dit a l'inici, una ràdio escolar no garanteix, per se, que s'estiguin garantint els drets d'escolta i participació dels infants. Perquè això sigui així, convindria intentar complir dos requisits: 1) concebre la ràdio escolar com a espai de participació reconegut-

formalitzat; 2) aplicar criteris ètics i metodològics que n'assegurin un nivell mínim d'autenticitat.

Sobre el primer requisit: cal **concebre la ràdio escolar com un espai de participació dels nens i nenes**, més enllà d'un espai d'aprenentatge en l'estricta marc curricular. Com ja hem dit, cal exercir la participació i no només assajar-la, i això implica concebre la ràdio escolar com un espai d'escolta i participació sistèmic, regular i representatiu de totes les infàncies (diversitats d'origen, de gènere, de context, de capacitats, d'edats...). I es pot arribar a convertir, fins i tot, en un canal de representació, de manera que els infants que hi participen activament puguin encarregar-se, també, de representar i traslladar la veu dels altres nens i nenes de l'escola. En aquest sentit, per a un reconeixement de les ràdios escolars com a espai de participació formal, caldria garantir que els programes de ràdio es poden retransmetre en diferents espais més enllà del marc escolar estricte, com per exemple facilitant que es puguin escoltar en ràdios municipals, ràdios locals de barri i/o de districte i posant-los a disposició i fent-ne difusió a través de pòdcast, com ja fan moltes ràdios escolars del territori. Aquest reconeixement ajudaria a sensibilitzar la comunitat educativa i tota la ciutadania sobre la necessitat d'incorporar les veus dels infants reconeixent les seves capacitats com a ciutadans del present.

Figura 1. Espais d'incidència potencials de les ràdios escolars

Font: elaboració pròpia de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona.

Sobre el segon dels requisits, és interessant **tenir en compte una sèrie de criteris i principis de la participació que n'asseguri un mínim d'autenticitat**, tant en el seu plantejament i com en l'execució metodològica (Novella *et al.*, 2022; Save the Children, 2021, i (Ajuntament de Barcelona, 2018). Així, malgrat que no cal aplicar de forma estricta tots els principis que llistarem a continuació, almenys està bé tenir-los en compte i valorar en quina mesura es poden incorporar en el plantejament i les activitats de les ràdios escolars. D'aquesta manera, a més de disposar de la ràdio escolar com un element per a l'aprenentatge, aquesta eina pot servir per avançar el màxim cap a la construcció d'espais de participació veritablement autèntics i amb el màxim potencial d'incidència.

1. **Autèntica:** els infants són protagonistes, lideren el procés, alhora que es beneficien del suport dels mestres. La preparació dels continguts es fa de manera rigorosa, transparent i accessible, els infants coneixen la informació que es genera i com s'utilitzarà. Es genera amb temps suficient i amb acompanyament adult en el seu procés d'elaboració, sense dirigir-lo.
2. **Significativa:** els infants són els qui decideixen els continguts dels programes, de manera que podran abordar qüestions que per ells i elles són significatives i prioritàries.
3. **Inclusiva:** es tenen en compte els interessos de tots els nens i nenes de l'escola a l'hora d'escollir els continguts, de manera que traslladin temes d'interès representatius de la infància incorporant la multiplicitat de gustos, interessos i estils. Tots els infants hi tenen cabuda d'alguna manera, independentment de les seves capacitats, orígens o edats, i els protagonismes es reparteixen de manera equitativa entre la diversitat de l'escola. Tot i així, la participació ha de ser voluntària: no s'obliga ningú a participar, però es motiva i es dona l'oportunitat de fer-ho a tots els nens i nenes.
4. **Segura:** l'espai de la ràdio disposa de les condicions perquè els infants se sentin en espai segur i de confiança per poder expressar lliurement les seves visions i opinions.

5. **Sostenible:** l'espai de la ràdio escolar és un vehicle de participació per als grups específics d'infants en el present, així com pels futurs grups de nens i nenes de l'escola. L'edició de materials, tant per al treball intern com per a la comunicació externa, ha de ser atractiva i de qualitat, i ha de permetre difondre la feina feta amb rigor; tot plegat, són elements importants per a la sostenibilitat de l'espai de participació.
6. **Transformadora:** el procés transforma la qüestió que aborda i és motor de desenvolupament competencial de l'infant i del grup classe. A més, se signifiquen les experiències d'aprenentatge deixant espai als mateixos infants per a identificar què han après.
7. **Creativa:** parteix d'un procés obert, amb opcions i possibilitats encara per definir. El grup busca fórmules diferents i innovadores per atendre les qüestions que es proposa abordar. Els infants reben suport dels i les mestres per a expressar els punts de vista propis, amb metodologies i eines de joc, sensorials i reflexives per argumentar les seves percepcions, adaptades a cada edat i a les necessitats específiques.
8. **Agència:** contribueixen al canvi de paradigma en el rol dels infants com a agents actius de la societat, fan visible la seva agència i la seva capacitat d'acció autònoma i col·lectiva, també en l'àmbit de la política.
9. **Interlocució:** el procés de participació permet als infants interactuar amb altres agents de dins i fora de l'escola, amb qui entren en diàleg, sense oblidar els espais de trobada amb representats polítics de la ciutat, perquè són clau per fer visible l'agència política dels nens i nenes. Busca un efecte expansiu i multiplicador vetllant perquè l'audiència arribi a la comunitat educativa i més enllà, també als veïns i veïnes.
10. **Vinculant:** té en compte la comunitat social i veïnal on es desenvolupa, i valora la contribució dels infants com a peça clau de la societat amb necessitats i deures específics als quals cal donar resposta de manera també específica.

2.6. Com participar a través de la ràdio escolar als espais de decisió de l'escola, el barri i la ciutat

Per tots els arguments desplegats, la ràdio escolar es pot convertir en un canal valuós i autèntic de participació i escolta dels nens i nenes. Però **perquè la participació sigui genuïna ha de ser útil i vinculant**: ha d'aspirar a aconseguir una incidència real i provocar canvis tangibles en les vides dels infants, especialment en els temes que els són rellevants i significatius. **I en aquest darrer pas, el rol de les persones adultes és crucial.**

La participació útil i vinculant necessita de persones adultes disposades a escoltar el que diuen els nens i nenes i a assumir-ne les conseqüències, cosa que implica traduir les aportacions dels infants en compromisos de canvi i millora. En aquest potencial de canvi rau, justament, el sentit d'aquesta escolta i participació. Tenim exemples d'aquesta participació vinculant en el procés de cocreació d'espais lúdics a Sant Andreu i Nou Barris (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2018b) i nombrosos processos de transformació de patis (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2021a) i de canvis en els entorns escolars (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2021b) a on s'han incorporat propostes i els punts de vista dels nens i nenes.

Entre aquests adults de referència hi ha primerament els i les mestres de l'escola, que hauran de mostrar que la seva aposta no només és escoltar les veus dels seus alumnes, sinó d'acompanyar-los en la tangibilització de millores de les seves condicions de vida, començant per canvis i millores a l'escola.

Posem alguns exemples, en forma de pregunta, de com aquest esperit d'escolta i participació es podria estendre amb la ràdio escolar i més enllà, i impregnar altres àmbits de la vida de l'escola: Com impliquem els infants en els acords i funcionament del pati? Com obrim espais per a acollir les seves propostes d'activitats per fer a classe o sobre temes a tractar? Poden decidir, per exemple, el menú de l'últim dia de curs? Tenim algun espai reservat en el dia a dia, o setmana a setmana, perquè el grup classe expressi allò que li preocupa/interessa? Els consultem en algun moment per fer una valoració del funcionament

del curs? Existeix algun òrgan de participació, del tipus consell d'infants de l'escola, amb representants de cada grup-classe?

Idealment, aquest impacte de la ràdio podria anar molt més enllà de les parets de l'escola: es podria fer notar en els altres espais de quotidianitat dels nens i nenes, al barri i a la ciutat. Això suposaria tenir altres adults de referència disposats a escoltar i a prendre compromisos de millora, per exemple representants polítics o adults amb poder de decisió al barri o la ciutat.

Com a part de l'aprenentatge dels infants, és necessari que aquests adults (mestres, educadors, i representants polítics), a part de garantir que es compleixen el màxim possible els 10 principis de la participació, assumeixin dos compromisos més: 1) **identificar i explicar als infants els límits de la participació** (participar no vol dir aconseguir necessàriament allò que es demana) i 2) adoptar **un ferm compromís de retorn i resposta a les seves demandes**, sigui aplicant-les (totalment o parcial) o argumentant-ne el rebuig i/o les dificultats d'aplicar-les.

Si aconseguim que les ràdios escolars tinguin un impacte més enllà de l'escola, no només estarem creant un instrument de participació, sinó també estarem fent arribar les veus i opinions dels nens i nenes a tota la ciutadania. Estarem sensibilitzant la societat sobre l'oportunitat i la necessitat d'escoltar les seves opinions per tenir-les degudament en compte. **I si volem que la participació dels infants estigui present en barris, pobles i ciutats** caldrà que els proveïm de mecanismes de participació i d'escolta periòdics, sistèmics i representatius. I en aquestes voluntats és on les ràdios escolars esdevenen un gran camp d'oportunitat. **Si, a més, considerem als infants com una font de coneixement valuós** sobre les seves pròpies vides, interessos i necessitats, estarem treballant per la infància AMB la infància (i amb les ràdios escolars com a vehicle). I només llavors estarem, potser, en condicions de dir que infants i adolescents tenen garantit els seus drets de participació en una societat de la qual són una peça rellevant i imprescindible.

Figura 2. Potencial de la ràdio escolar com a eina per la participació i l'exercici de ciutadania dels infants

Experiència d'aprenentatge curricular

- Produir nous sentits (descodificant i resignificant la pròpia quotidianitat, els missatges massius o els transmesos a través de les xarxes socials), estimular la sensibilitat, desenvolupar criteris propis, enriquir el llenguatge, pensar continguts, dissenyar estructures comunicatives, buscar noves experiències estètiques.

Espai de participació (més enllà de l'aprenentatge)

- Un espai d'escolta i participació sistèmic i regular.
- Un canal de representació de tots els infants de l'escola.
- Una via per sensibilitzar la comunitat educativa sobre la necessitat d'incorporar les veus dels infants i de reconèixer les seves capacitats presents.

Impregnar l'esperit de participació a altres àmbits de l'escola

- No pot ser una experiència aïllada i puntual.
- Cal una aposta clara de la institució escolar per afavorir l'escolta i la participació dels nens i nenes i posar en valor les seves aportacions i propostes de millora.
- Estendre l'esperit d'escolta i participació més enllà de la ràdio escolar i impregnar altres àmbits de la vida de l'escola

De la ràdio escolar a la incidència al barri i la ciutat

- Vetllar perquè les veus i opinions dels infants arribin més enllà de les parets de l'escola i la comunitat educativa.
- Una forma de contemplar els infants com una font de coneixement sobre les seves pròpies vides, interessos i necessitats.
- Una manera de treballar per la infància AMB la infància en tot allò que els afecta i que per a ells i elles és significatiu i important.

Aplicació de 10 principis ètics de la participació (amb suport adult)

1. Autèntica	3. Inclusiva	5. Sostenible	7. Creativa	9. Agència
2. Significativa	4. Segura	6. Transformadora	8. Interlocució	10. Vinculant

Compromisos adults

- Disposició d'escolta i diàleg
- Garantir una participació útil (estar disposats a fer canvis)
- Identificar i explicar el límits de la participació
- Donar resposta a les demandes dels infants

BIBLIOGRAFIA

- a) Ajuntament de Barcelona. (2018). *Impulsem la participació dels infants en els serveis i projectes municipals*. Departament de Promoció de la Infància; Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Gent Gran; Àrea de Drets Socials. [Disponible aquí](#)
- b) Ajuntament de Barcelona (2011). *Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona. Drets Civils*. [Disponible aquí](#)
- c) Ajuntament de Barcelona (2020). *Carta de Ciutats Educadores*, Associació internacional de ciutats educadores [Disponible aquí](#)
- d) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2017). *Participació de nois i noies a Barcelona. Oportunitats per a la co-producció de la ciutat amb i des de la infància i l'adolescència*. [Disponible aquí](#)
- e) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2018a). *Agenda dels infants, propostes per millorar el nostre benestar*. [Disponible aquí](#)
- f) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2023). *Agenda dels Infants (2a edició): 11 demandes i 30 propostes per millorar el nostre benestar*. IIAB-Institut Metropolí i Ajuntament de Barcelona. [Disponible aquí](#)
- g) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2018b). *Guia: Eina de cocreació d'espais lúdics amb infants i adolescents*. [Disponible aquí](#)
- h) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2021a). *Guia: Cocreació amb els infants i la comunitat educativa per la millora del pati de l'escola Programa «Transformem els patis»*. [Disponible aquí](#)

- i) Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2021b). *Guia: Cocreació d'entorns escolars Eina per a la participació dels infants i la comunitat educativa en la millora de l'entorn de l'escola*. [Disponible aquí](#)
- j) Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2022). *Primeres dades de l'Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona 2021*. [Disponible aquí](#)
- k) Novella, A., Sabariego, M., Esteban, M. B., Crespo, F., & Cano-Hila, A. (2022). *Experiencias participativas de niños, niñas y adolescentes desde el ámbito local. Pilares que facilitan la participación*. UNICEF España i Universitat de Barcelona. [Disponible aquí](#)
- l) Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, Parlament de Catalunya (2010). [Disponible aquí](#)
- m) Pineda, L. (2018). *The Change Factory: conèixer l'experiència dels infants és una peça imprescindible per la millora de les seves vides*. Institut Infància i Adolescència de Barcelona (Ajuntament de Barcelona). [Disponible aquí](#)
- n) *Programa Provincial de Radios Escolares*. (2017). *Promoción del Derecho a la Comunicación en las Radios Escolares*. Sintonía Escolar. Las Escuelas Hacen Radio, Fascículo III. [Disponible aquí](#)
- o) Save the Children. (2021). *Los nueve requisitos básicos. Para una participación significativa y ética de la niñez*. [Disponible aquí](#)
- p) Asamblea General de las Naciones Unidas (1989) *La Convención sobre los Derechos del Niño*. [Disponible aquí](#)

Crèdits

Material escrit

Coordinació, continguts i redacció

Damià Caro, de COMSOC – Comunicació Social
Irene Canalís, de COMSOC – Comunicació Social

Elaboració d'activitats i redacció

Lucía Cano, de COMSOC – Comunicació Social
Damià Caro, de COMSOC – Comunicació Social

Elaboració i redacció del mòdul 2

Laia Curcoll, de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona
Laia Pineda, de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona

Material fotogràfic

COMSOC - Comunicació Social

Material sonor

Cocreació i muntatge

Irene Canalís, de COMSOC – Comunicació Social
Damià Caro, de COMSOC – Comunicació Social
Clàudia González, de COMSOC – Comunicació Social

Col·laboracions:

Identitat sonora

Sintonia: Maria Méndez Cervera
Veu de la careta: Elna Caro Mestieri

Mòdul 1

Veus: Irene Canalís, Lucía Cano i Damià Caro
So d'ambient: Escola Jacint Verdaguer de Barcelona

Mòdul 2

Conducció: Elna Caro Mestieri
Veus: Laia Curcoll, de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona; Leo Giménez Velázquez, de la Ràdio Cervantes de l'Escola Cervantes de Barcelona; Ivet, Marcel, Miquel, Emma, Valentina i Arnau, alumnat de l'Escola Heura de Barcelona; Estela López, mare i veïna de Sant Pere de Vilamajor (Baix Montseny)
So d'ambient: Escola Jacint Verdaguer de Barcelona
Música: Mirada Estràbica, de Xiula i Clara Peya.

Mòdul 3

Conducció: Keisy Ramírez i Joan Manel Montañó, alumnat de l'Institut Escola Trinitat Nova de Barcelona.

Veus: Damià Caro, de COMSOC – Comunicació Social; Mario Azañedo, tècnic audiovisual al Departament de Montcada Comunicació de l'Ajuntament de Montcada i Reixac; Carlos Dorado, mestre impulsor de Ràdio Font Freda de l'Escola Font Freda de Montcada i Reixac; Irene Coral, mestra i exalumna de l'Escola Sant Domènec dels Monjos de Ràpita.

Mòdul 5

Veus: Anna Maimir, de L'Eixida Cultura; Laia Gordi, de Neu al Carrer; Ramon Torrents, de Som Granollers.
Testimonis: Montse Castelló, de l'Escola Gras i Soler d'Esplugues de Llobregat; Joana Pujol, de l'Escola Can Manent de Cardedeu; Roderic Villalba, de Ràdio Ràpia; Esperança Amill, de Ràdio i Escola Heladi Oms; Francesc Martínez, de l'Escola Pompeu Fabra de Vilanova i la Geltrú; Roser Palacios, de Ràdio Lauro de l'Institut Lauro de les Franqueses del Vallès; Leo Giménez Velázquez i Magda Martí Taulé, de l'Escola Cervantes de Barcelona; Otger Cano, de la Ràdio TriniSound de l'Institut Escola Trinitat Nova de Barcelona.

Mòdul 6

Conducció: Miriam Riera, alumna de l'Institut Isidor Macabich d'Eivissa (Illes Balears)
Testimoni: Victòria Alemany, mestra de l'Institut Isidor Macabich d'Eivissa (Illes Balears)

Mòdul 7

Conducció: Damià Caro, de COMSOC - Comunicació Social
Testimoni: Aleix Vidal, de Ràdio Mogent de l'Escola Mogent de Roca del Vallès

Mòdul 8

Irene Canalís, autora de la lletra de la cançó.
Maria Méndez Cervera, veu i composició musical
Alumna de l'Institut Vilamajor de Sant Pere de Vilamajor.

Disseny gràfic

Maria Iglesias, de Waitala
Mariona López, de Waitala

Revisió ortogràfica i gramatical

Carme Giménez, de la cooperativa L'Apòstrof

Aquesta guia està subjecta a una llicència Creative Commons **Reconeixement – No Comercial – Compartir Igual 4.0 Internacional**. És una llicència Creative Commons (béns comuns creatius) amb reconeixement d'autoria, sense que es pugui fer ús comercial i a compartir en idèntiques condicions